

*Zespół Szkół im. Lotników Polskich
w Płocicznie-Tartak*

**Przedmiotowy system oceniania
z historii i społeczeństwa
dla klasy VI Szkoły Podstawowej**

I. Podstawa prawna do opracowania Przedmiotowego Systemu Oceniania

1. Rozporządzenie MEN z dnia 30.04.2007 (Dz. U. z 2007 r. Nr 83, poz. 562 z późniejszymi zmianami) w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych.
2. Rozporządzenie MEN z dnia 30. 04. 2013 r. (Dz. U. 2013 poz. 532) w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.
3. Wewnątrzszkolny System Oceniania
4. Podstawa Programowa.

II. Szczegółowe cele Przedmiotowego Systemu Oceniania

1. Rozpoznanie przez nauczyciela poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań programowych.
2. Wspieranie rozwoju ucznia przez diagnozowanie jego osiągnięć w odniesieniu do wymagań edukacyjnych przewidzianych w programie nauczania.
3. Informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i zachowaniu oraz postępach w tym zakresie.
4. Pomoc uczniowi w samodzielnym planowaniu swojego rozwoju.
5. Motywowanie ucznia do dalszej, systematycznej pracy i postępów w nauce.
6. Dostarczenie rodzicom i nauczycielom informacji o postępach, trudnościach w nauce i specjalnych uzdolnieniach ucznia.
7. Wykorzystywanie osiągnięć uczniów do planowania pracy dydaktycznej nauczyciela.

III. Formy aktywności uczniów, które podlegają ocenie

1. Aktywność na lekcji.
2. Prace pisemne między innymi: kartkówki, sprawdziany, prace klasowe.
3. Odpowiedzi ustne.
4. Prace domowe.

5. Udział w konkursach.
6. Projekty grupowe.

IV. Sprawdzanie osiągnięć uczniów

1. Prace klasowe

- 1) Praca klasowa przeprowadzana jest po zakończeniu działu i jest dla ucznia obowiązkowa;
- 2) Każda praca klasowa poprzedzona jest zapowiedzią ustną na tydzień przed i udokumentowanym wpisem w dzienniku;
- 3) Czas trwania pracy klasowej – jedna godzina lekcyjna;
- 4) Ocenę niedostateczną z pracy klasowej uczeń może poprawić pisemnie w terminie do 14 dni;
- 5) Każdą pracę klasową można poprawić tylko raz;
- 6) Jeżeli uczeń opuścił pracę klasową, jest zobowiązany do napisania jej w terminie do 14 dni od dnia powrotu do szkoły.

2. Sprawdziany

- 1) Sprawdzian obejmuje mniejszą partię materiału niż dział programowy;
- 2) Sprawdzian jest poprzedzony zapowiedzią ustną na dwa dni przed jego przeprowadzeniem;
- 3) Czas trwania sprawdzianu - do 30 minut;

3. Kartkówki

- 1) Kartkówki obejmują bieżące i podstawowe wiadomości z max trzech ostatnich lekcji;
- 2) Czas trwania kartkówek od 10 do 15 minut;
- 3) Kartkówka może być (ale nie musi być) poprzedzona zapowiedzią ustną.

4. Odpowiedzi ustne

- 1) Termin odpowiedzi nie jest podawany do wiadomości ucznia;
- 2) Uczeń ma czas na zastanowienie się, a jego odpowiedź trwa do 15 minut;
- 3) Dodatkowe pytania naprowadzające mogą skutkować obniżeniem oceny;
- 4) Ocenie ustnej podlega:
 - zawartość rzeczowa, czy odpowiedź jest na temat (jasna, konkretna);
 - w jakim stopniu uczeń potrafi posługiwać się językiem związanym z przedmiotem;
 - znajomość poznanych reguł i umiejętność ich stosowania.

5. Prace domowe

- 1) Prace domowe są obowiązkowe, służą utrwaleniu wiedzy i umiejętności ucznia bądź stanowią przygotowanie do nowej lekcji;
- 2) Dla uczniów zdolnych mogą być zadawane dodatkowe zadania nadobowiązkowe o podwyższonym stopniu trudności, które mają wpływ na wystawienie końcoworocznej oceny.

6. Praca w grupach

- 1) Uczniowie mogą otrzymać ocenę za efektywną pracę w grupach lub zespołach;
- 2) Grupa uczniów za wspólnie wykonaną pracę otrzymuje taką samą ocenę;
- 3) W przypadku niezaangażowania się ucznia w pracę grupy, uczeń otrzymuje ocenę adekwatną do jego wkładu.

7. Konkursy przedmiotowe

- 1) Za udział w I etapie konkursu przedmiotowego i lokatę w pierwszej trójce, uczeń otrzymuje ocenę cząstkową – celującą;
- 2) Za zakwalifikowanie się do II etapu konkursu uczeń może otrzymać ocenę cząstkową celującą;
- 3) Laureat konkursu przedmiotowego o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim otrzymuje celującą roczną ocenę klasyfikacyjną.

8. W przypadku nieobecności nauczyciela w dniu zapowiedzianego sprawdzianu lub pracy klasowej należy ponownie uzgodnić z klasą termin, przy czym nie obowiązuje jednotygodniowe wyprzedzenie.

9. Sprawdzone, ocenione i opatrzone komentarzem prace pisemne uczniowie otrzymują do wglądu w ciągu dwóch tygodni od daty ich napisania. Termin udostępnienia prac może ulec przesunięciu ze względu na nieobecność nauczyciela, zmianę planu zajęć klasy lub okres ferii szkolnych.

10. Uczeń może przystąpić tylko raz do poprawy/zaliczenia w terminie dwóch tygodni od otrzymania informacji o ustalonej ocenie lub powrotu do szkoły (w szczególnie uzasadnionych przypadkach losowych, wynikających z absencji nauczyciela lub ucznia, termin może ulec zmianie) w dzienniku lekcyjnym obok ustalonej oceny z prac pisemnych wpisuje się ocenę z poprawy, przy czym obie oceny brane są pod uwagę przy ustalaniu oceny śródrocznej i rocznej.

11. Brak pracy domowej, brak zeszytu przedmiotowego lub zeszytu ćwiczeń może być podstawą do ustalenia bieżącej oceny niedostatecznej.
12. Za wykonanie dodatkowych prac nauczyciel może wystawić bieżącą ocenę: celującą, bardzo dobrą lub dobrą, ale nie niższą
13. Uczeń, który podczas prac pisemnych, korzysta ze źródeł nieustalonych przez nauczyciela otrzymuje 0 punktów i traci możliwość poprawy tej pracy.
14. Uczeń ma prawo być nieprzygotowanym do zajęć dwa razy w ciągu semestru:
 - 1) wskutek wypadków losowych;
 - 2) z powodu choroby trwającej dłużej niż 5 dni;
 - 3) po powrocie z sanatorium, szpitala lub uzdrowiska.
15. Używa się umownych symboli, które mają na celu danie szansy na poprawę i uzupełnienie braków lub oznaczają nieobecność na sprawdzianie, kartkówce, pracy klasowej czy nieprzygotowanie do lekcji lub informują o różnorodnej aktywności ucznia:
 - 1) znak „·” oznacza nieprzygotowanie ucznia do zajęć;
 - 2) znak „-” oznacza każdy brak uczniowskiego wyposażenia (zeszytów, książek, ćwiczeń, przyborów) oraz prac domowych;
 - 3) trzy minusy są podstawą do wystawienia oceny niedostatecznej;
 - 4) znak „+” oznacza aktywność ucznia na lekcji;
 - 5) trzy plusy są podstawą do wystawienia oceny bardzo dobrej.
16. Kartkówki, prace klasowe, sprawdziany, karty pracy i wszelkie prace, które można ocenić punktowo są oceniane według zasady:
 - 0 % - 35% - ocena niedostateczna
 - 36% - 50% - ocena dopuszczająca
 - 51% - 75% - ocena dostateczna
 - 76% - 90% - ocena dobra
 - 91% - 97% - ocena bardzo dobra
 - 98% - 100% - ocena celująca.

V. Kryteria oceniania

1. **Stopień celujący** – otrzymuje uczeń, który:

- 1) posiada wiedzę i umiejętności w pełnym zakresie wymagań określonych programem nauczania przedmiotu w danej klasie;
- 2) samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia;
- 3) łączy wiedzę z różnych przedmiotów;
- 4) jego dodatkowa wiedza pochodzi z różnych źródeł i jest owocem samodzielnych poszukiwań i przemyśleń;
- 5) samodzielnie rozwiązuje konkretne problemy zarówno w czasie lekcji, jak i w pracy pozalekcyjnej;
- 6) biegle wykorzystuje zdobytą wiedzę i umiejętności w rozwiązywaniu nietypowych, złożonych problemów teoretycznych lub angażuje się w projekty naukowe proponowane przez nauczyciela danego przedmiotu;
- 7) (fakultatywnie) bierze aktywny udział w konkursach i olimpiadach przedmiotowych, artystycznych, zawodach sportowych i innych;
- 8) kwalifikuje się do finałów na szczeblu wojewódzkim (regionalnym) albo krajowym lub posiada inne porównywalne osiągnięcia;
- 9) jest aktywny na zajęciach edukacyjnych.

2. **Stopień bardzo dobry** – otrzymuje uczeń, który:

- 1) opanował wymagania obejmujące pełny zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania danej klasy i potrafi zastosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach;
- 2) posiada wiedzę pozwalającą na samodzielne jej wykorzystanie w różnych sytuacjach;
- 3) wykorzystuje różne źródła wiedzy oraz łączy wiedzę z pokrewnych przedmiotów;
- 4) rozumie treść poleceń do zadań i ćwiczeń, stawia hipotezy, uzasadnia tezy;
- 5) potrafi wykonać zaplanowane ćwiczenie, umie w oparciu o jego wynik wyciągać wnioski;
- 6) wykonuje zadania dodatkowe o znacznym stopniu trudności;
- 7) (fakultatywnie) bierze udział w konkursach i olimpiadach przedmiotowych, artystycznych, zawodach sportowych i innych;
- 8) jest aktywny na zajęciach edukacyjnych.

3. **Stopień dobry** – otrzymuje uczeń, który:

- 1) opanował wymagania obejmujące treści istotne w strukturze przedmiotu;
- 2) w zakresie wiedzy ma niewielkie braki, używa terminologii właściwej dla danej dziedziny wiedzy (definicje, fakty, pojęcia);
- 3) potrafi korzystać ze wszystkich poznanych w czasie lekcji źródeł informacji;
- 4) w oparciu o dane formułuje wnioski, podsumowuje zebrane informacje;
- 5) inspirowany przez nauczyciela potrafi samodzielnie rozwiązać zadania o pewnym stopniu trudności i rozwiązuje niektóre zadania dodatkowe;
- 6) potrafi wykorzystać wiedzę w sytuacjach typowych;
- 7) pracuje systematycznie i wykazuje aktywną postawę w czasie zajęć.

4. **Stopień dostateczny** – otrzymuje uczeń, który:

- 1) opanował wymagania podstawowe w zakresie wiadomości i umiejętności określone programem nauczania w danej klasie;
- 2) wiedza ucznia jest fragmentaryczna, ale opanował podstawowe fakty i pojęcia pozwalające mu na rozumienie najważniejszych zagadnień;
- 3) potrafi skorzystać z podstawowych źródeł informacji lub samodzielnie wykonać proste zadania;
- 4) wyrywkowo stosuje wiedzę w sytuacjach typowych;
- 5) umie korzystać z wzorów i schematów;
- 6) próbuje w oparciu o dane sformułować wnioski, podsumować zebrane informacje;
- 7) w miarę swoich możliwości podejmuje aktywność na zajęciach.

5. **Stopień dopuszczający** – otrzymuje uczeń, który:

- 1) opanował wymagania niezbędne w dalszym uczeniu się danego przedmiotu oraz potrzebne w życiu;
- 2) ma duże braki w wiedzy, które jednak może uzupełnić w dłuższym okresie czasu;
- 3) postawa ucznia na zajęciach jest bierna, ale odpowiednio motywowany jest w stanie wykonywać proste zadania, wymagające podstawowych umiejętności, które umożliwiają edukację na następnym etapie;
- 4) korzysta z pomocy w nauce oferowanej mu przez szkołę.

6. **Stopień niedostateczny** – otrzymuje uczeń, który:

- 1) nie opanował wiedzy niezbędnej w dalszym uczeniu się danego przedmiotu;
- 2) braki w zakresie podstawowej wiedzy są tak duże, że nie roszą nadziei na ich uzupełnienie i uniemożliwiają kontynuację nauki w klasie programowo wyższej;

- 3) nie potrafi wykonać prostych poleceń, wymagających zastosowania podstawowych umiejętności określonych programem nauczania danej klasy;
- 4) swą postawą okazuje niechęć do nauki lub jest bierny pomimo działań wspomagających i zapobiegawczych stosowanych przez nauczyciela, nie korzysta z pomocy w nauce oferowanej przez szkołę.

VI. Sposoby postępowania z uczniami o specyficznych trudnościach w nauce

1. Wobec uczniów o specyficznych potrzebach edukacyjnych na podstawie opinii lub orzeczenia Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nauczyciel dostosowuje wymagania edukacyjne do możliwości uczniów.
2. W zależności od stwierdzonych dysfunkcji wymagania edukacyjne dopasowane są do możliwości edukacyjnych ucznia na podstawie opinii poradni, zaleceń pedagoga szkolnego oraz obserwacji własnej ucznia.
3. Zakres wymagań każdorazowo jest dostosowywany do możliwości ucznia.
4. W stosunku do wszystkich uczniów posiadających dysfunkcje zastosowane zostaną zasady wzmacniania poczucia własnej wartości, bezpieczeństwa, motywowania do pracy i doceniania małych sukcesów.
5. Dokument zawierający szczegółowe metody, formy i sposoby pracy z uczniem posiadającym opinię/orzeczenie znajduje się w teczce wychowawcy klasy.

VII. Dokumentowanie osiągnięć uczniów

1. Podstawą dokumentowania osiągnięć ucznia są oceny wpisywane do dziennika, przy czym oceny z prac klasowych, sprawdzianów semestralnych, rocznych wpisywane są kolorem czerwonym.
2. Nauczyciel ma obowiązek przechowywania prac pisemnych przez 1 rok.
3. Prace klasowe są udostępniane rodzicom do wglądu w obecności nauczyciela.
4. Analizę osiągnięć uczniów nauczyciel przeprowadza na lekcji przy wystawianiu ocen semestralnych i końcoworocznych. Analiza ta służyć ma ukierunkowaniu pracy ucznia i jego motywowaniu do dalszej nauki.

VIII. Sposób informowania rodziców i uczniów o postępach i osiągnięciach

1. Informacji o ocenach bieżących i klasyfikacyjnych udziela rodzicom wychowawca klasy, a w uzasadnionych przypadkach inny nauczyciel uczący ucznia.
2. Wychowawca klasy na pierwszym w roku szkolnym zebraniu z rodzicami przedstawia harmonogram zebrań na bieżący rok szkolny oraz informuje rodziców o obowiązku uczestniczenia w w/w zebraniach.
3. Powiadamianie rodziców o osiągnięciach ich dzieci odbywa się poprzez:
 - 1) zebrania ogólne z rodzicami (wywiadówki);
 - 2) konsultacje indywidualne z nauczycielem w czasie zebrań ogólnych;
 - 3) rozmowy indywidualne z rodzicami;
 - 4) wpisanie uwagi do zeszytu ucznia;
 - 5) pisemne poinformowanie o szczególnych osiągnięciach ucznia;
 - 6) listy pochwalne dla rodziców;
 - 7) kontakt listowny lub telefoniczny;
 - 8) pisemne poinformowanie o przewidywanych ocenach niedostatecznych;
 - 9) ustna informacja o poziomie umiejętności i brakach;
 - 10) prezentacja osiągnięć dzieci – apel, gazetka szkolna, strona internetowa;
 - 11) świadectwo szkolne.

IX. Warunki i tryb uzyskiwania wyższej niż przewidywana roczna ocena klasyfikacyjna

1. Rodzice ucznia (prawni opiekunowie) mają prawo wnioskować w formie pisemnej do nauczyciela o podwyższenie oceny ucznia o jeden stopień z obowiązkowych lub dodatkowych zajęć edukacyjnych w terminie nie dłuższym niż 7 dni od otrzymania informacji o przewidywanych rocznych ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych.
2. Wniosek składa się w sekretariacie szkoły.
3. Z wnioskiem o podwyższenie oceny mogą wystąpić rodzice (prawni opiekunowie) jeśli uczeń spełnia następujące warunki:
 - 1) ma wysoką frekwencję (co najmniej 90%) na zajęciach szkolnych, w szczególności na zajęciach, z których wnioskuje o podwyższenie oceny;

- 2) ma usprawiedliwione wszystkie godziny;
 - 3) jest obecny na wszystkich zapowiedzianych formach sprawdzenia wiedzy i umiejętności bądź w przypadku usprawiedliwionej nieobecności zaliczył materiał objęty kontrolą zgodnie z obowiązującym trybem;
 - 4) brał udział i osiągał sukcesy w olimpiadach, konkursach, zawodach lub turniejach z tego przedmiotu, z którego wnioskuje o podwyższenie oceny (dotyczy wnioskowania o ocenę najwyższą);
 - 5) zaistniały inne ważne okoliczności umożliwiające uzyskanie oceny wyższej niż przewidywana przez nauczyciela.
4. Jeżeli uczeń nie spełnia powyższych warunków, wniosek będzie rozpatrzony negatywnie.
 5. Wniosek rodziców (prawnych opiekunów) ucznia musi zawierać uzasadnienie. Wnioski bez uzasadnienia nie będą rozpatrywane.
 6. We wniosku rodzice (prawni opiekunowie) ucznia określają ocenę, o jaką uczeń się ubiega.
 7. W przypadku uznania zasadności wniosku, wnioskujący o podwyższenie oceny rocznej przystępuje do wewnętrznego egzaminu podwyższającego ocenę z materiału określonego przez nauczyciela, w terminie nie dłuższym niż 7 dni od złożenia wniosku. Egzamin nie może odbyć się później niż na tydzień przed posiedzeniem rady pedagogicznej w sprawie klasyfikacji rocznej.
 8. Podczas wewnętrznego egzaminu podwyższającego ocenę obowiązują wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych, zgodnie z wymaganiami określonymi w podstawie programowej tych zajęć, a także uwzględniają kryteria na poszczególne oceny (od 1 do 6).
 9. Pisemny egzamin podwyższający ocenę przeprowadza i ocenia nauczyciel przedmiotu, ustaloną ocenę w wyniku egzaminu potwierdza drugi nauczyciel tego samego lub pokrewnego przedmiotu, a w szczególnych okolicznościach dyrektor szkoły.
 10. Protokół przechowuje się w teczce, w dokumentacji wychowawcy.
 11. Roczna ocena klasyfikacyjna z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych ustalona w wyniku egzaminu podwyższającego ocenę może być niższa niż przewidywana, jeśli wynik egzaminu podwyższającego ocenę wykaże, że uczeń nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności określonych w podstawie

programowej danego przedmiotu. Ocena z egzaminu podwyższającego ocenę jest brana pod uwagę przy wystawianiu oceny rocznej.

X. Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny

Badana czynność uczniów		Poziomy wymagań				
		2	3	4	5	6
I. Walka o odzyskanie niepodległości						
Wiadomości	- wie, że „Mazurek Dąbrowskiego” jest jednym z polskich symboli narodowych	+				
	- wymienia wydarzenia z historii Polski, do których nawiązuje tekst „Mazurek Dąbrowskiego”		+			
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rewolucja, emigracja</i>		+			
	- rozumie, w jakim celu powstały Legiony Polskie			+		
	- tłumaczy, kim był Józef Wybicki			+		
	- wie, czym była rewolucja francuska				+	
	- prezentuje postać Napoleona Bonapartego				+	
	- podaje datę powstania Księstwa Warszawskiego				+	
	- wie, jak zmieniały się granice Księstwa Warszawskiego				+	
	- wyjaśnia, dlaczego Księstwo Warszawskie przestało istnieć				+	
	- opowiada o zasługach księcia Józefa Poniatowskiego					+
	- omawia teorie na temat przyczyny śmierci Napoleona Bonapartego					+
	- podaje datę wybuchu powstania listopadowego	+				
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>represje, konfiskata</i>		+			
	- zna najważniejsze wydarzenia z okresu wojny polsko-rosyjskiej w 1831 roku			+		
	- wie, że podczas powstania listopadowego sejm podjął uchwałę o barwach narodowych				+	
	- tłumaczy, jakie decyzje dotyczące ziem polskich podjęto na kongresie wiedeńskim				+	
	- wymienia miejsca najważniejszych bitew stoczonych podczas powstania listopadowego				+	
	- tłumaczy, dlaczego Dzień Podchorążego przypada 29 listopada					+
	- podaje imiona i nazwiska wybitnych Polaków, którzy wyemigrowali po klęskę powstania listopadowego oraz w czasach późniejszych		+			
	- wie, czym była Wielka Emigracja		+			
	- wymienia wybitnych Polaków żyjących współcześnie na emigracji			+		
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>romantyzm, emisariusz</i>				+	
	- wie, co wydarzyło się w Europie w 1848 roku				+	
	- podaje datę wybuchu powstania styczniowego i określa czas trwania tego zrywu	+				
	- przedstawia cele, jakie przyświecały powstańcom listopadowym i styczniowym	+				
- tłumaczy, na czym polegała walka partyzancka		+				
- podaje przykłady represji zastosowanych wobec Polaków po klęskę powstań narodowych		+				
- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>manifestacja, branka, katorga</i>			+			
- wymienia przyczyny manifestacji patriotycznych Polaków w 1861 roku			+			
- wie, kim był Romuald Traugutt			+			
Umiejętności	- zaznacza na osi czasu daty: 1795, 1797, 1807	+				
	- tłumaczy na podstawie tekstu źródłowego, na czym polegała rola gen. Jana Henryka Dąbrowskiego w tworzeniu Legionów Polskich				+	
	- interpretuje tekst „Mazurek Dąbrowskiego”				+	
	- ocenia, jakie znaczenie dla dążeń niepodległościowych Polaków miała klęska Napoleona w wojnie z państwami zaborczymi				+	
	- wymienia elementy narodowe w umundurowaniu polskich legionistów					+
- zaznacza na osi czasu okresy trwania powstań: listopadowego i	+					

	styczniowego					
	- wskazuje na mapie miejsca ważniejszych bitew stoczonych w trakcie powstania listopadowego i styczniowego		+			
	- wymienia przyczyny i skutki powstania listopadowego		+			
	- określa, dlaczego powstanie listopadowe zakończyło się klęską			+		
	- opowiada o represjach stosowanych wobec Polaków przez władze carskie po upadku powstań narodowych			+		
	- ocenia, czy decyzja o zorganizowaniu powstania listopadowego była słuszna					+
	- omawia na podstawie zebranych informacji zasługi Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza i Heleny Modrzejewskiej dla kultury polskiej		+			
	- rozpoznaje najważniejsze cechy utworów romantycznych					+
	- charakteryzuje sposób walki w czasie powstania styczniowego			+		
	- wyjaśnia sens tekstu pieśni „Boże, coś Polskę”				+	
	- opowiada o funkcjonowaniu państwa podziemnego w okresie powstania styczniowego				+	
	- wskazuje na mapie obszary, na których podczas powstania styczniowego toczyły się walki partyzanckie				+	
	- porównuje powstanie listopadowe ze styczniowym					+
	II. Pod zaborami	2	3	4	5	6
Wiadomości	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rusyfikacja, germanizacja</i>	+				
	- omawia zasługi Bolesława Prusa, Henryka Sienkiewicza, Stanisława Wyspiańskiego, Jana Matejki, Stanisława Moniuszki oraz Heleny Modrzejewskiej dla rozwoju polskiej kultury	+				
	- zna przyczyny wybuchu strajku polskich dzieci we Wrześni		+			
	- tłumaczy, czym były rugi pruskie			+		
	- wie, jaką rolę odegrał Michał Drzymała w walce z germanizacją			+		
	- wymienia sposoby walki Polaków z germanizacją i rusyfikacją				+	
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rewolucja przemysłowa, fabryka, manufaktura, maszyna parowa, kolej żelazna, statek parowy, silnik elektryczny, telegraf</i>		+			
	- opisuje warunki pracy w XIX-wiecznej fabryce			+		
	- podaje przyczyny emigracji zarobkowej Polaków w XIX wieku			+		
	- wie, w jaki sposób XIX-wieczni robotnicy walczyli o swoje prawa			+		
	- zna zasługi Hipolita Cegielskiego dla rozwoju gospodarczego ziem polskich w XIX wieku				+	
	- wymienia dokonania Marii Skłodowskiej-Curie		+			
	- omawia zasługi Ignacego Łukasiewicza dla rozwoju polskiego przemysłu naftowego			+		
	- podaje daty: otwarcia pierwszej linii kolejowej, skonstruowania telefonu przez Aleksandra Grahama Bella, wynalezienia żarówki przez Tomasza Edisona				+	
	- wymienia odkrycia dokonane przez Ludwika Pasteura i Wilhelma Roentgena				+	
Umiejętność i	- zaznacza na osi czasu datę strajku polskich dzieci we Wrześni		+			
	- opowiada na podstawie tekstu źródłowego o prześladowaniach polskich uczniów w zaborze rosyjskim		+			
	- omawia na podstawie zebranych informacji rozwój polskiej kultury pod zaborami			+		
	- wyjaśnia, na czym polega symboliczne znaczenie postawy Michała Drzymały oraz strajku dzieci we Wrześni			+		
	- porównuje współczesne szkoły z tymi działającymi pod zaborami				+	

	- charakteryzuje sytuację Polaków w poszczególnych zaborach					+
	- rozróżnia rzemieślnicze i fabryczne formy produkcji przemysłowej		+			
	- pokazuje na mapie najbardziej uprzemysłowione miasta na ziemiach polskich		+			
	- wskazuje na mapie świata państwa, do których Polacy najczęściej emigrowali z przyczyn ekonomicznych		+			
	- wymienia przyczyny i skutki zastosowania maszyny parowej w przemyśle i transporcie			+		
	- omawia proces uprzemysłowienia w XIX wieku			+		
	- rozróżnia emigrację polityczną i zarobkową			+		
	- przedstawia znaczenie Łodzi we współczesnej Polsce					+
	- porównuje sposoby podróżowania w XIX i XXI wieku					+
	- charakteryzuje życie w mieście pod koniec XIX stulecia			+		
	- ocenia, które spośród XIX-wiecznych wynalazków wywarły największy wpływ na życie mieszkańców miast					+
	- opowiada o życiu i osiągnięciach Marii Skłodowskiej-Curie					+
	III. Odrodzenie państwa polskiego	2	3	4	5	6
Wiadomości	- podaje daty wybuchu I wojny światowej i jej zakończenia	+				
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>państwa centralne, ententa, traktat wersalski, front</i>			+		
	- wie, kim byli bolszewicy			+		
	- wymienia społeczne i gospodarcze skutki I wojny światowej				+	
	- omawia zasługi postaci, które przyczyniły się do odzyskania przez Polskę niepodległości: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego	+				
	- wskazuje, które wydarzenie z historii Polski upamiętnia się podczas Narodowego Święta Niepodległości	+				
	- podaje datę Bitwy Warszawskiej		+			
	- wie, kogo nazywa się Orłętami Lwowskimi		+			
	- wymienia czynniki, które zadecydowały o odzyskaniu niepodległości przez Polskę			+		
	- wyjaśnia, w jakich okolicznościach Polacy odbudowywali swoje państwo po zakończeniu I wojny światowej			+		
	- wymienia postanowienia traktatu wersalskiego dotyczące sprawy polskiej			+		
	- omawia proces kształtowania się granic II Rzeczypospolitej oraz wymienia wydarzenia, które zadecydowały o zasięgu terytorialnym Polski			+		
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plebiscyt, Wolne Miasto Gdańsk</i>			+		
	- tłumaczy, w jakim celu powołano Ligę Narodów					+
	- opowiada o działalności szpiegów na terytorium Wolnego Miasta Gdańska					+
	- zna oficjalną nazwę państwa polskiego w latach 1918–1939	+				
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>parlament, partia, opozycja</i>		+			
	- tłumaczy, na czym polegał ustrój utrwalony w Polsce przez konstytucję z 1921 roku			+		
	- wskazuje na wielonarodowy charakter społeczeństwa II Rzeczypospolitej			+		
	- wymienia mniejszości narodowe i religijne, które zamieszkiwały II Rzeczpospolitą			+		
	- omawia trudności, z którymi zmagala się odrodzona Rzeczpospolita			+		
	- wyjaśnia, jakie były zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego dla rozwoju polskiej gospodarki					+
	- tłumaczy, jakie znaczenie dla II Rzeczypospolitej miała budowa portu w Gdyni oraz utworzenie Centralnego Okręgu Przemysłowego					+

	- wymienia najważniejsze kulturalne i sportowe osiągnięcia II Rzeczypospolitej				+	
	- określa, jaką rolę we współczesnej Polsce odgrywa Gdynia					+
Umiejętność i	- zaznacza na osi czasu daty: 1914, 1918	+				
	- odnajduje na mapie państwa centralne oraz kraje należące do ententy			+		
	- wskazuje na mapie Europy obszary, na których toczyły działania wojenne podczas I wojny światowej				+	
	- rozpoznaje nowe rodzaje broni, które zastosowano w trakcie wojny 1914–1918				+	
	- określa przyczyny i skutki wydarzeń w Rosji w 1917 roku					+
	- porównuje sytuację we współczesnej Europie z sytuacją, która panowała na kontynencie europejskim na początku XX wieku					+
	- zaznacza na osi czasu datę 11 listopada 1918 roku	+				
	- odszukuje informacje o zasługach Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego dla państwa polskiego		+			
	- porównuje koncepcje Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego dotyczące odzyskania niepodległości przez Polskę		+			
	- opisuje na podstawie tekstu źródłowego nastroje Polaków w pierwszych dniach wolności			+		
	- ocenia, jaki wpływ na odzyskanie niepodległości przez Polskę miał wybuch konfliktu między państwami zaborczymi				+	
	- zaznacza na osi czasu okresy trwania powstania wielkopolskiego i III powstania śląskiego oraz datę Bitwy Warszawskiej		+			
	- omawia, jak kształtowały się granice Polski w latach 1918–1922, oraz wskazuje na mapie najważniejsze zmiany terytorialne			+		
	- ocenia znaczenie zwycięstwa w wojnie polsko-bolszewickiej dla odrodzonej Rzeczypospolitej			+		
	- wskazuje na mapie granice II Rzeczypospolitej oraz wymienia jej sąsiadów	+				
	- zaznacza na osi czasu daty: uchwalenia konstytucji marcowej, wyboru Gabriela Narutowicza na prezydenta oraz zamachu majowego		+			
	- określa na podstawie mapy, jakie obszary II Rzeczypospolitej zamieszkiwali przedstawiciele poszczególnych mniejszości narodowych i religijnych			+		
	- wymienia przyczyny i skutki zamachu majowego				+	
	- charakteryzuje warstwy społeczne II Rzeczypospolitej					+
	- opowiada o problemach i sukcesach gospodarczych II Rzeczypospolitej			+		
- wskazuje na mapie najważniejsze ośrodki przemysłowe w międzywojennej Polsce				+		
- omawia na podstawie zebranych informacji sytuację gospodarczą swojego regionu w okresie międzywojennym					+	
- prezentuje postać Józefa Piłsudskiego		+				
IV. Świat między wojnami		2	3	4	5	6
Wiadomości	- wymienia najważniejsze zmiany terytorialne, jakie dokonały się w Europie po I wojnie światowej			+		
	- prezentuje dokonania Charlesa Lindbergha, Aleksandra Fleminga oraz Alberta Einsteina					+
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>penicylina</i> , <i>jazz</i> , <i>film animowany</i>					+
	- tłumaczy, jak rozwój nauki i techniki wpłynął na codzienne życie ludzi w okresie międzywojennym					+
	- rozwija skrót <i>ZSRR</i>	+				
- omawia metody sprawowania władzy, które stosował Józef Stalin	+					

	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>totalitaryzm, propaganda, lagier</i>		+			
	- wie, kim był Adolf Hitler i jakie były jego poglądy	+				
	- tłumaczy znaczenie terminów: <i>nazizm, rasizm, obóz koncentracyjny, Hitlerjugend, ograniczenie praw obywatelskich, III Rzesza</i>			+		
	- rozumie, dlaczego nazistom udało się zdobyć władzę w Niemczech			+		
	- wyjaśnia, w jaki sposób Adolf Hitler umacniał swoją władzę			+		
	- wie, dlaczego we współczesnym świecie walczy się z rasizmem			+		
	- omawia metody kształtowania „nowego człowieka”, które wykorzystywano w Związku Radzieckim i w nazistowskich Niemczech					+
	- wymienia żądania wysuwane przez Hitlera wobec Polski pod koniec 1938 roku		+			
	- podaje datę zawarcia paktu Ribbentrop-Mołotow i tłumaczy, czego dotyczył ten dokument		+			
	- wyjaśnia, w jaki sposób Hitler łamał postanowienia traktatu wersalskiego			+		
	- rozumie, jakie zagrożenie dla Rzeczypospolitej wynikało z zawarcia przez Niemcy i ZSRR paktu Ribbentrop-Mołotow			+		
	- tłumaczy, kim był Józef Beck					+
	- wyjaśnia, dlaczego współcześnie funkcjonują organizacje międzynarodowe strzegące pokoju					+
Umiejętność i	- zaznacza na osi czasu datę podpisania traktatu wersalskiego	+				
	- wskazuje na mapie miejsce podpisania traktatu wersalskiego oraz państwa, które powstały w Europie po I wojnie światowej			+		
	- ocenia znaczenie odkrycia dokonanego przez Aleksandra Fleminga dla rozwoju medycyny					+
	- tworzy historyjkę obrazkową przedstawiającą jeden dzień z życia człowieka w epoce międzywojennej					+
	- zaznacza na osi czasu daty: 1922, 1932	+				
	- ocenia sposób sprawowania władzy przez Józefa Stalina			+		
	- opisuje na podstawie tekstu źródłowego warunki panujące w łagrach			+		
	- przedstawia Koreę Północną jako przykład współczesnego państwa totalitarnego					+
	- porównuje sposób sprawowania władzy w państwie totalitarnym z rządami w kraju demokratycznym					+
	- omawia na podstawie tekstu źródłowego, w jaki sposób prześladowano Żydów w nazistowskich Niemczech		+			
	- uzasadnia konieczność walki z rasizmem we współczesnym świecie			+		
	- zaznacza na osi czasu datę 23 sierpnia 1939 roku	+				
	- wskazuje na mapie państwa, które w okresie międzywojennym padły ofiarą zaborczej polityki nazistowskich Niemiec			+		
	- tłumaczy na podstawie tekstu źródłowego, jakie było stanowisko Polski wobec żądań, które wysunął Hitler w 1939 roku			+		
	- umieszcza na osi czasu daty przyłączenia Austrii do III Rzeszy oraz rozbioru Czechosłowacji					+
	- ocenia stanowisko polskich władz wobec żądań hitlerowskich Niemiec				+	
	- wyjaśnia, dlaczego pakt Ribbentrop-Mołotow jest nazywany IV rozbiorem Polski					+
- opowiada o życiu i dokonaniach Aleksandra Fleminga					+	
V. II wojna światowa		2	3	4	5	6
Wiadomości	- podaje daty wybuchu II wojny światowej oraz ataku ZSRR na Polskę	+				
	- wymienia ważne wydarzenia, które rozegrały się podczas kampanii wrześniowej: obronę półwyspu Westerplatte, obronę Poczty Polskiej w		+			

	Gdańsku, bitwę nad Bzurą					
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kampania wrześniowa, wojna totalna, internowanie, Korpus Ochrony Pogranicza</i>		+			
	- wie, kim byli: Władysław Raczkiewicz, gen. Władysław Sikorski, gen. Franciszek Kleeberg, mjr Henryk Dobrzański „Hubal”, Stefan Starzyński			+		
	- tłumaczy, w jaki sposób wspólnie upamiętnia się bohaterstwo polskich żołnierzy walczących w kampanii wrześniowej				+	
	- podaje daty ataku III Rzeszy na ZSRR oraz agresji Japonii na Stany Zjednoczone			+		
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>inwazja, państwa osi, alianci, koalicja antyhitlerowska, Pearl Harbor</i>			+		
	- wymienia najważniejsze działania wojenne prowadzone w Europie w latach 1940–1942				+	
	- opowiada o działaniach wojennych prowadzonych na Dalekim Wschodzie					+
	- tłumaczy, jakie znaczenie dla współczesnych Amerykanów ma Pearl Harbor					+
	- podaje miejsca i daty najważniejszych bitew II wojny światowej, w których brały udział polskie formacje wojskowe		+			
	- wyjaśnia, kim byli: gen. Stanisław Sosabowski, gen. Władysław Anders, gen. Stanisław Maczek, gen. Zygmunt Berling			+		
	- podaje dokładną datę zakończenia II wojny światowej w Europie			+		
	- wie, co wydarzyło się w 1945 roku w Hiroszimie i Nagasaki					+
	- określa, kiedy zakończyła się II wojna światowa na Dalekim Wschodzie					+
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Polskie Państwo Podziemne, Armia Krajowa, powstanie warszawskie, sabotaż, mały sabotaż</i>	+				
	- rozwija skrót AK	+				
	- opisuje sytuację Polaków na terenach okupowanych przez III Rzeszę i ZSRR z użyciem terminów: <i>okupacja, łapanka, getto, robotnicy przymusowi</i>		+			
	- tłumaczy, czym była zbrodnia wołyńska		+			
	- podaje datę wybuchu powstania warszawskiego		+			
	- wyjaśnia, co wydarzyło się w Katyniu		+			
	- rozumie, dlaczego powstało Muzeum Powstania Warszawskiego				+	
	- opisuje warunki panujące w gettach w czasie II wojny światowej		+			
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Holokaust, obóz zagłady, Auschwitz-Birkenau</i>		+			
	- podaje datę wybuchu powstania w getcie warszawskim			+		
	- wie, kim był Janusz Korczak			+		
	- wyjaśnia, na czym polegała działalność „Żegoty”			+		
	- omawia zasługi Ireny Sendlerowej			+		
	- tłumaczy, w jaki sposób upamiętnia się osoby, które pomagały Żydom w czasie II wojny światowej				+	
Umiejętność i	- umieszcza na osi czasu daty: 1 września 1939 roku, 17 września 1939 roku	+				
	- wskazuje na mapie państwa, które dokonały agresji na Polskę we wrześniu 1939 roku	+				
	- zaznacza na mapie linię podziału ziem polskich między Niemcy a ZSRR		+			
	- wymienia przyczyny i skutki klęski Polski w kampanii wrześniowej w 1939 roku		+			
	- opowiada o przebiegu kampanii wrześniowej			+		
	- opisuje na podstawie tekstu źródłowego przygotowanie Polaków do obrony Grodna przed atakiem Armii Czerwonej			+		

	- ocenia postawę polskich żołnierzy i cywilów w pierwszych tygodniach wojny				+	
	- zdobywa informacje o losach swoich przodków w 1939 roku					+
	- tworzy mapę myśli dotyczącą kampanii wrześniowej					+
	- wskazuje na mapie państwa, które padły ofiarą niemieckiej agresji po 1939 roku, oraz kraje będące sojusznikami III Rzeszy			+		
	- ocenia, jakie znaczenie dla przebiegu II wojny światowej miało przyłączenie się Stanów Zjednoczonych i Związku Radzieckiego do walki po stronie aliantów					+
	- zaznacza na osi czasu daty: ataku III Rzeszy na ZSRR, bitwy pod Kurskiem, inwazji na Normandię, kapitulacji Niemiec i Japonii					+
	- wskazuje na mapie państwa zajęte przez Armię Czerwoną w latach 1944–1945			+		
	- omawia udział Polaków w walkach na frontach II wojny światowej			+		
	- opowiada, w jaki sposób współcześnie upamiętnia się polskich żołnierzy, którzy walczyli podczas II wojny światowej					+
	- gromadzi informacje dotyczące 2. Korpusu Polskiego					+
	- ocenia, czy decyzja Amerykanów o użyciu broni atomowej była słuszna					+
	- przedstawia historię niedźwiedzia Wojtka					+
	- zaznacza na osi czasu datę wybuchu powstania warszawskiego	+				
	- tłumaczy, w jaki sposób społeczeństwo polskie walczyło z okupantami		+			
	- przedstawia przyczyny i skutki wybuchu powstania warszawskiego		+			
	- wskazuje na mapie największe getta, hitlerowskie obozy koncentracyjne oraz miejsca na Wschodzie, w których zamordowano polskich oficerów			+		
	- charakteryzuje metody walki, które stosowali Polacy w trakcie powstania warszawskiego				+	
	- gromadzi informacje o sytuacji w swojej miejscowości w czasie II wojny światowej					+
	- opowiada na podstawie tekstu źródłowego, w jaki sposób ratowano żydowskie dzieci żyjące w gettach		+			
	- wyjaśnia, w jaki sposób Polacy pomagali Żydom w czasie okupacji				+	
	- ocenia postawy, jakie przyjmowali Polacy wobec losu Żydów w trakcie II wojny światowej					+
	- przedstawia sylwetkę Ireny Sendlerowej					+
	VI. Polska Rzeczpospolita Ludowa	2	3	4	5	6
Wiadomości	- podaje daty utworzenia NATO i Układu Warszawskiego					+
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Układ Warszawski, Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego (NATO), mur berliński, wyścig zbrojeń</i>					+
	- tłumaczy, czym była zimna wojna					+
	- wymienia współczesne cele NATO					+
	- omawia rolę, którą odgrywa Polska w Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego					+
	- wie, co oznacza skrót <i>PRL</i>	+				
	- przedstawia okoliczności objęcia władzy w Polsce przez komunistów		+			
	- opowiada, w jaki sposób polskie społeczeństwo uczestniczyło w powojennej odbudowie kraju			+		
	- rozwija skróty: <i>PZPR, UB, MO</i>			+		
	- tłumaczy, jakie były skutki przesiedleń ludności w Polsce po zakończeniu II wojny światowej				+	
	- podaje datę uchwalenia konstytucji PRL				+	
	- wskazuje wady i zalety życia w Polsce czasów komunistycznych	+				
	- wyjaśnia, dlaczego rządy panujące w PRL określa się jako dyktaturę			+		

	partii komunistycznej					
	- wymienia charakterystyczne cechy gospodarki PRL		+			
	- wyjaśnia znaczenie terminu <i>cenzura</i>		+			
	- tłumaczy, dlaczego w historii Polski lata 1944–1956 są określane jako „czasy stalinowskie”			+		
	- rozumie termin <i>opozycja demokratyczna</i>	+				
	- omawia rolę, jaką odegrał Kościół katolicki w okresie PRL		+			
	- podaje datę wyboru Karola Wojtyły na papieża		+			
	- wyjaśnia, dlaczego bojowników podziemia niepodległościowego określa się jako Żołnierzy Wyklętych			+		
	- podaje daty najważniejszych protestów Polaków przeciw władzy komunistycznej w latach 1956, 1970, 1976 i 1980			+		
	- wymienia zasługi kardynała Stefana Wyszyńskiego			+		
	- przedstawia formy oporu Polaków przeciwko komunistycznej władzy				+	
	- prezentuje zasługi Lecha Wałęsy i księdza Jerzego Popiełuszki dla odzyskania przez Polskę suwerenności		+			
	- podaje datę podpisania porozumień sierpniowych w Gdańsku		+			
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>strajk, stan wojenny</i>		+			
	- rozwija skrót <i>SB</i>			+		
	- opisuje warunki życia Polaków w czasie stanu wojennego			+		
	- omawia działania opozycji demokratycznej z użyciem określenia <i>walka bez przemocy</i>			+		
	- wymienia postacie i organizacje, które działają współcześnie w obronie praw człowieka					+
Umiejętność i	- wskazuje na mapie państwa europejskie, które w okresie zimnej wojny należały do NATO oraz do Układu Warszawskiego			+		
	- wyjaśnia na podstawie tekstu źródłowego, czym była żelazna kurtyna				+	
	- zaznacza na osi czasu daty: utworzenia NATO, powstania Układu Warszawskiego oraz budowy muru berlińskiego					+
	- tłumaczy, na czym polegała rywalizacja ZSRR i Stanów Zjednoczonych w okresie zimnej wojny					+
	- porównuje mapę współczesnej Europy z mapą kontynentu europejskiego po 1945 roku					+
	- wskazuje na mapie granice Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i wymienia jej sąsiadów	+				
	- porównuje granice II Rzeczypospolitej z granicami PRL		+			
	- umieszcza na osi czasu daty powstania PZPR oraz uchwalenia konstytucji PRL			+		
	- na podstawie tekstu źródłowego wymienia metody, które pozwoliły komunistom odnieść zwycięstwo wyborcze w 1947 roku				+	
	- wyjaśnia, z jakimi trudnościami zmagano się podczas odbudowy Warszawy po 1945 roku					+
	- opowiada o społeczeństwie PRL z użyciem terminów: <i>likwidacja analfabetyzmu, awans społeczny, cenzura, ukryte bezrobocie, łamanie praw obywatelskich, propaganda sukcesu</i>			+		
	- opisuje życie codzienne mieszkańców PRL na podstawie relacji osób starszych					+
	- wskazuje różnice między PRL a współczesną Polską ze szczególnym uwzględnieniem warunków życia codziennego					+
	- zaznacza na osi czasu daty protestów społecznych w PRL oraz datę wyboru Karola Wojtyły na papieża			+		
- porównuje, czym różnią się współczesne strajki od demonstracji z czasów PRL				+		

	- ocenia, jakie znaczenie dla polskiego społeczeństwo stanowił wybór kardynała Karola Wojtyły na papieża					+
	- na podstawie zebranych informacji przedstawia sylwetkę wybranego żołnierza podziemia niepodległościowego					+
	- omawia przyczyny i skutki powstania NSZZ „Solidarność”		+			
	- tłumaczy, za jaką działalność jest przyznawana Pokojowa Nagroda Nobla, oraz wyjaśnia, dlaczego Lech Wałęsa otrzymał to wyróżnienie			+		
	- charakteryzuje na podstawie tekstu źródłowego politykę władz komunistycznych wobec opozycji demokratycznej w Polsce			+		
	- opowiada o działalności papieża Jana Pawła II					+
	- wymienia przyczyny strajków w 1980 roku				+	
	- wyjaśnia, na czym polegały prześladowania opozycji demokratycznej w czasach komunistycznych				+	
	- na podstawie zebranych informacji przygotowuje prezentację dotyczącą księdza Jerzego Popiełuszki					+
	- proponuje zmiany, jakie należy wprowadzić w szkole w celu poprawy warunków nauki					+
	VII. Współczesna Polska	2	3	4	5	6
Wiadomości	- określa, od kiedy państwo polskie jest nazywane III Rzeczpospolitą	+				
	- wymienia najważniejsze postanowienia Okrągłego Stołu		+			
	- omawia rolę, jaką odegrał Tadeusz Mazowiecki w okresie przemian w 1989 roku		+			
	- wyjaśnia, co oznacza termin <i>wolne wybory</i>		+			
	- podaje nazwisko pierwszego prezydenta Polski wybranego w wyborach powszechnych			+		
	- przedstawia najważniejsze wydarzenia, jakie rozegrały się w Europie z latami 1989–1992: upadek muru berlińskiego, zjednoczenie Niemiec, rozpad ZSRR i rozpad Jugosławii				+	
	- rozumie, że wraz z upadkiem ZSRR zakończyła się zimna wojna				+	
	- wymienia zmiany, które dokonały się w polskim szkolnictwie na skutek przeobrażeń politycznych po 1989 roku				+	
	- tłumaczy, czym był „Jarmark Europa”					+
	- podaje oficjalną nazwę państwa polskiego	+				
	- określa w przybliżeniu powierzchnię Polski oraz omawia podział administracyjny kraju		+			
	- zna datę uchwalenia Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej		+			
	- tłumaczy, w jakich dziedzinach życia przejawia się demokratyczny charakter państwa polskiego		+			
	- wymienia najważniejsze organy władzy państwowej w Polsce: prezydenta RP, premiera i Radę Ministrów, Sejm i Senat, sądy		+			
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>konstytucja, wolne media, wolność słowa, opinia publiczna</i>			+		
	- omawia zadania poszczególnych organów władzy państwowej oraz władz samorządowych			+		
	- wskazuje, w jaki sposób uczniowie mogą wpływać na organizację życia szkoły			+		
	- wymienia prezydentów III Rzeczypospolitej				+	
	- tłumaczy, dlaczego sądy w Polsce są niezależne od pozostałych organów władzy				+	
	- podaje przykłady konkretnych działań podejmowanych przez samorząd w miejscu swojego zamieszkania					+
- określa rodzinę jako podstawową grupę społeczną	+					

	- wymienia uczniowskie prawa i obowiązki	+			
	- wyjaśnia znaczenie terminu <i>prawa człowieka</i>		+		
	- rozumie, w jakim celu powołano urzędy Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka		+		
	- podaje przykłady instytucji, do których można się zwrócić w przypadku łamania praw dziecka			+	
	- rozwija skrót <i>ONZ</i> i określa, czym zajmuje się Organizacja Narodów Zjednoczonych				+
	- wie, za jakie zasługi przyznaje się <i>Order Uśmiechu</i>				+
	- wymienia przykłady działań mających na celu ochronę praw człowieka na świecie				+
	- wskazuje pracę jako jedną z podstawowych form działalności człowieka	+			
	- podaje przykłady grup społecznych		+		
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gospodarka wolnorynkowa, prywatyzacja, bezrobocie</i>			+	
	- rozumie, że funkcjonowanie społeczeństwa możliwe jest dzięki odpowiedniemu podziałowi pracy			+	
	- wie, czym są kwalifikacje zawodowe			+	
	- wymienia skutki emigracji zarobkowej Polaków			+	
	- tłumaczy, dlaczego wciąż powstają nowe zawody, a niektóre zajęcia są coraz rzadziej wykonywane				+
	- wyjaśnia znaczenie terminu <i>Unia Europejska</i>	+			
	- podaje daty powstania Unii Europejskiej oraz wstąpienia Polski do tej organizacji		+		
	- tłumaczy, co oznaczają terminy: <i>integracja europejska, europejska solidarność</i>		+		
	- przedstawia rolę, jaką w procesie integracji europejskiej odegrał Robert Schuman			+	
	- określa, ile państw należy do Unii Europejskiej			+	
	- omawia działania podejmowane przez państwa członkowskie UE w celu integracji gospodarczej, rozwoju regionalnego i ochrony środowiska			+	
	- wyjaśnia, czym była Europejska Wspólnota Gospodarcza, oraz podaje, w którym roku powstała ta organizacja				+
	- wymienia władców, którzy podejmowali w średniowieczu próby zjednoczenia Europy				+
	- przedstawia najważniejsze wydarzenia w procesie integracji Polski z UE			+	
	- podaje przykłady argumentów, które wysuwali zwolennicy i przeciwnicy wstąpienia Polski do Unii Europejskiej				+
	- określa, jakie znaczenie dla Polaków miało przystąpienie Rzeczypospolitej do strefy Schengen				+
	- tłumaczy, w jaki sposób Polska wykorzystuje fundusze unijne				+
Umiejętność i	- zaznacza na osi czasu daty: 4 czerwca 1989 roku, 1990 rok, 2 kwietnia 1997 roku	+			
	- ocenia znaczenie wyborów z 4 czerwca 1989 roku w procesie przemian demokratycznych w Polsce		+		
	- wskazuje na mapie państwa europejskie, które powstały lub odrodziły się po upadku komunizmu		+		
	- przedstawia przyczyny i skutki obrad Okrągłego Stołu			+	
	- opowiada, jak doszło do powstania „Jarmarku Europa”				+
	- odnajduje na mapie państwa sąsiadujące z Polską oraz województwo, w którym mieszka	+			
	- wskazuje fragmenty Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, które			+	

	świadczą o demokratycznym charakterze państwa polskiego					
	- omawia na podstawie schematu procedurę powoływania władz samorządowych w Polsce				+	
	- wymienia problemy miejscowości lub gminy, które są najistotniejsze z punktu widzenia mieszkańców					+
	- wyjaśnia, na czym polegają prawa i obowiązki obywateli RP			+		
	- tłumaczy, jakie są zadania Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka			+		
	- ocenia, jakie znaczenie miało uchwalenie Powszechnej deklaracji praw człowieka				+	
	- określa znaczenie pracy w życiu człowieka		+			
	- wyjaśnia, na czym polegały reformy gospodarcze w Polsce po upadku komunizmu			+		
	- omawia role, jakie odgrywają poszczególne grupy społeczne we współczesnym społeczeństwie				+	
	- wymienia na podstawie informacji uzyskanych z różnych źródeł (np. w trakcie rozmów z osobami starszymi) najistotniejsze problemy współczesnej Polski				+	
	- ocenia przemiany gospodarcze po 1989 roku					+
	- na podstawie infografiki określa, jakie kwalifikacje są potrzebne do wykonywania różnych zawodów					+
	- rozpoznaje symbole Unii Europejskiej: flagę i hymn („Ode do radości”)	+				
	- zaznacza na osi czasu datę powstania Unii Europejskiej		+			
	- tłumaczy, na czym polega polityka otwartych granic w Unii Europejskiej			+		
	- opowiada o początkach integracji europejskiej				+	
	- omawia na podstawie mapy etapy poszerzania wspólnoty europejskiej o kolejne państwa				+	
	- umieszcza na osi czasu datę wstąpienia Polski do Unii Europejskiej	+				
	- przedstawia przyczyny i skutki wstąpienia Polski do UE		+			
	- opisuje zmiany, jakie dokonały się w Polsce po przyjęciu do Unii Europejskiej			+		
	- wymienia korzyści oraz obowiązki i ograniczenia wynikające z członkostwa Polski w Unii Europejskiej			+		
	- ocenia, jak przynależność Polski do UE może wpłynąć na życie młodych ludzi				+	
	- prezentuje sylwetkę Roberta Schumana					+
	VIII. Problemy ludzkości	2	3	4	5	6
Wiadomości	- wymienia nowoczesne środki transportu	+				
	- tłumaczy, co oznacza powiedzenie „świat stał się mniejszy”, oraz wskazuje przyczyny określanego w ten sposób zjawiska		+			
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>podbój kosmosu, lądowanie człowieka na Księżycu, wahadłowiec, sztuczny satelita, nawigacja GPS</i>		+			
	- podaje daty najważniejszych wydarzeń związanych z podbojem kosmosu			+		
	- wie, kim był Jurij Gagarin			+		
	- określa, w jaki sposób katastrofy ekologiczne wpływają na zanieczyszczenie środowiska naturalnego			+		
	- omawia działania, które są podejmowane w celu ograniczenia zanieczyszczenia środowiska				+	
	- wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z mediów elektronicznych	+				
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>komputer osobisty, internet, portale</i>		+			

	<i>społecznościowe</i>					
	- podaje zasady, których powinni przestrzegać użytkownicy internetu		+			
	- rozumie, czym jest kultura masowa			+		
	- tłumaczy, dlaczego współczesny świat określa się jako „globalną wioskę”			+		
	- omawia podstawowe problemy krajów Trzeciego Świata	+				
	- podaje przykłady działań podejmowanych przez organizacje międzynarodowe w celu pomocy najbardziej biednym krajom		+			
	- dostrzega różnice dzielące współczesny świat na bogatą Północ i biedne Południe			+		
	- wymienia nazwy organizacji, które niosą pomoc mieszkańcom krajów Trzeciego Świata lub działają w obronie praw człowieka			+		
	- podaje przykłady problemów, z którymi borykają się dzieci mieszkające w państwach biednego Południa			+		
	- wyjaśnia znaczenie terminu <i>wojna lokalna</i>		+			
	- opowiada o tym, co wydarzyło się w Nowym Jorku 11 września 2001 roku			+		
	- tłumaczy, jakie działania są podejmowane w celu zapobiegania konfliktom na świecie			+		
	- wskazuje na zagrożenia, jakie dla międzynarodowego pokoju stwarza terroryzm				+	
	- wymienia przyczyny konfliktu palestyńsko-izraelskiego					+
Umiejętność i	- zaznacza na osi czasu daty związane z podbojem kosmosu: lata 1961 i 1969	+				
	- omawia na podstawie infografiki pozytywne i negatywne skutki postępu technicznego we współczesnym świecie		+			
	- na podstawie tekstu źródłowego wymienia skutki niszczenia środowiska naturalnego		+			
	- ocenia wpływ człowieka na środowisko naturalne			+		
	- opowiada, jak wyobraża sobie postęp w technice w najbliższych latach					+
	- na podstawie artykułu wymienia argumenty wysuwane przez osoby twierdzące, że Amerykanie w 1969 roku nie wylądowali na Księżycu, oraz przez osoby, które są przekonane o powodzeniu misji Apolla 11, a następnie wyraża własną opinię na omawiany temat					+
	- tłumaczy, w jaki sposób wykorzystuje się nowoczesne technologie w szkołach		+			
	- na podstawie tekstu źródłowego podaje zasady bezpiecznego korzystania z internetu		+			
	- określa wpływ kultury amerykańskiej na życie ludzi na całym świecie			+		
	- na podstawie własnych obserwacji opisuje metody wykorzystywane przez media w celu przyciągnięcia uwagi odbiorców				+	
	- wskazuje na mapie świata obszary, na których odsetek ludzi cierpiących głód jest najwyższy, oraz tereny, na których jest on najniższy			+		
	- wyjaśnia, z czego wynikają problemy państw biednego Południa				+	
	- wskazuje formy pomocy udzielanej państwom biednego Południa, które uważa za najskuteczniejsze				+	
	- na podstawie zebranych informacji opisuje dowolną akcję przeprowadzoną przez jedną z organizacji charytatywnych					+
	- zaznacza na osi czasu datę ataku terrorystycznego na USA z 11 września 2001 roku	+				
	- tłumaczy, dlaczego konflikty należy rozwiązywać drogą dialogu		+			
	- wskazuje na mapie świata regiony, w których wybuchają jednocześnie najwięcej konfliktów zbrojnych			+		

- wyjaśnia na przykładach przyczyny i skutki konfliktów zbrojnych			+		
- wskazuje problem współczesnego świata, który uważa za najważniejszy, a następnie proponuje sposób jego rozwiązania					+
- na podstawie zebranych informacji omawia wybrany współczesny konflikt zbrojny					+
- tłumaczy, jaki wkład w rozwój nowoczesnych technologii wniósł Steve Jobs					+

